

ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษากรณีเปรียบเทียบ
บ้านศิลารักษ์กับบ้านดินสำราญ อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี

นายอัศรพล วรรณสุทธะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-663-714-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

27 ส.ค. 2545

119521303

LEADERSHIP IN COMMUNITY SELF-RELIANT ECONOMY :
A COMPARATIVE STUDY OF SILARAK VILLAGE AND
THINSAMRAN VILLAGE, PHIBUN MUNGSAHARN DISTRICT,
UBON RATCHATHANI PROVINCE

Mr. Agkrapon Vunnasootta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-663-714-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง :
ศึกษารกรณีเปรียบเทียบบ้านศิลาเกษกับบ้านถิ่นสำราญ
อ. พิบูลมังสาหาร จ. อุบลราชธานี

โดย   นายอัครพล วรรณสุทธะ

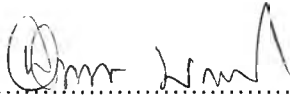
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี

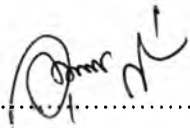

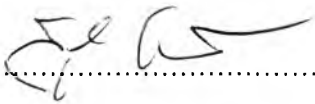
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา บรรพศิริโชติ - หวันแก้ว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุรัชชัย หวันแก้ว)

อัครพล วรรณสุทธะ : ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง
: ศึกษากรณีเปรียบเทียบบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ อ.พิบูลมังสาหาร
จ.อุบลราชธานี (LEADERSHIP IN COMMUNITY SELF-RELIANT ECONOMY :
A COMPARATIVE STUDY OF SILARAK VILLAGE AND THINSAMRAN
VILLAGE,PHIBUNMUNGSAHARN DISTRICT,UBONRATCHATHANI
PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา รศ.ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี,170 หน้า. ISBN 974-663-714-2

งานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองศึกษา
กรณีเปรียบเทียบบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี มี
วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน
พึ่งตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองให้ประสบ
ผลสำเร็จ ส่วนหนึ่งเกิดจาก ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เข้าไปมีบทบาทในการระดม
ปัจจัยความร่วมมือของสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับการเงิน ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับ
ภายนอกและภายใน มาใช้ในกระบวนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน ในขณะที่ ความล้มเหลวเกิดจาก
ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบอัตตาธิปไตย

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้นำนั้นยังต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละอย่างมากตลอดจนทำงาน
อย่าง สุจริตโปร่งใส ไม่คอรัปชั่นมีความยุติธรรม จึงจะสามารถสร้างศรัทธาจากชาวบ้านตลอดจน
การระดมการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านมาใช้ในกระบวนการพัฒนา

ภาควิชา การปกครอง.....	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา การปกครอง.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2543.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4081181324 :MARJOR GOVERNMENT

KEYWORD: SELF-RELIANT ECONOMY

AGKRAPON VUNNASOOTTA : LEADERSHIP IN COMMUNITY SELF-RELIANT ECONOMY: A COMPARATIVE STUDY OF SILARAK VILLAGE AND THINSAMRAN VILLAGE, PHIBUNMUNGSAHARN DISTRICT, UBONRATCHATHANI PROVINCE. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF.ANUSORN LIMMANEE,Ph.D.,170 pp. ISBN 974-663-714-2.

This research is aimed at studying comparatively the role of leadership of two villages in strengthening their self-reliant economy.

It is found in this study that the success of the self-reliant economy depends in part on the democratic leadership which facilitates the mobilization of popular support, financial resources and external and internal assistance for village development, whereas it's failure results from the autocratic style of leadership.

In addition, to secure popular faith and participation in community development, the village leadership has to work devotedly transparently and fairly.

ภาควิชา การปกครอง.....
สาขาวิชา การปกครอง.....
ปีการศึกษา...2543.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รศ.ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร. จันทนา รศ. สุรัชย์ หวันแก้ว ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนวิจัยบางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา -มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาตลอดจน คุณรัชชัยและคุณวชิรภรณ์ รุ่งโรจน์ชนาทิพย์ คุณจักรพงศ์ – คุณจีระดา พันธุ์เพ็ง คุณอังกูร สุนกุล ท่านอาจารย์ วรณธรรม กาญจนสุวรรณ และ เพื่อนทุกๆ คนให้การช่วยเหลือและกำลังใจจนสำเร็จการศึกษา

อัครพล วรณสุทธะ

มกราคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 สมมุติฐาน.....	5
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตในการศึกษา.....	8
1.6 นิยามศัพท์.....	8
1.7 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.8 วิธีการนำเสนอ.....	10
2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 ความหมายของผู้นำ.....	11
2.2 คุณสมบัติของผู้นำ.....	12
2.3 ภาวะผู้นำ.....	12
2.4 ประเภทหรือตัวแบบของภาวะผู้นำ.....	13
2.5 ผลกระทบจากรูปแบบภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรชุมชนหมู่บ้าน.....	23
2.6 แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง.....	30
2.7 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง.....	32
2.8 กรอบความคิดในการศึกษา.....	40
3 สภาพทั่วไปของบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ.....	43
3.1 ประวัติบ้านศิลารักษ์.....	43
3.2 สภาพทั่วไปของบ้านศิลารักษ์.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	44
3.4 โครงสร้างทางการเมืองการปกครอง.....	44
3.5 ประวัติบ้านถิ่นสำราญ.....	46
3.6 สภาพทั่วไปของบ้านถิ่นสำราญ.....	47
3.7 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	47
3.8 โครงสร้างทางการเมืองการปกครอง.....	48
3.9 ร่องรอยการพัฒนาของบ้านศิลารักษ์.....	52
3.10 การก่อตัวของเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองบ้านศิลารักษ์.....	53
3.11 ร่องรอยการพัฒนาของบ้านถิ่นสำราญ.....	54
3.12 การก่อตัวของเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองบ้านถิ่นสำราญ.....	56
3.13 เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจสังคม การเมืองของบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ.....	57
3.14 เปรียบเทียบลักษณะทางสังคมบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ.....	59
3.15 เปรียบเทียบโครงสร้างทางการเมืองของบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ.....	62
3.16 สรุป.....	63
4 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำระหว่างบ้านศิลารักษ์กับบ้านถิ่นสำราญ.....	65
4.1 ประวัติส่วนตัวของผู้ใหญ่บ้านบ้านศิลารักษ์.....	65
4.2 การขึ้นสู่อำนาจทางการเมือง.....	66
4.3 ประวัติส่วนตัวของผู้ใหญ่บ้านถิ่นสำราญ.....	66
4.4 การขึ้นสู่อำนาจทางการเมือง.....	67
4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำ.....	68
4.6 คุณธรรมในการปกครอง.....	68
4.7 การยึดหลัก สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค.....	83
4.8 การมีส่วนร่วม.....	96
4.9 การรับฟังประชามติ.....	99
4.10 การยึดกฎระเบียบในการทำงาน.....	103
4.11 การยึดหลักเหตุผล.....	107
4.12 ความสามารถในการบริหาร.....	110
4.13 สรุป.....	119

5 ผู้นำกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง.....	120
5.1 ทักษะผู้นำต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง.....	120
5.2 แนวปฏิบัติเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองแบบกรมการปกครอง.....	125
5.3 เศรษฐกิจชุมชนและบทบาทของผู้นำ.....	141
5.4 สรุป.....	154
6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	155
6.1 อภิปรายผลสรุป.....	155
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	161
รายการอ้างอิง.....	164
ประวัติผู้วิจัย.....	170

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
เปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้นำแบบต่างๆ.....	26
เปรียบเทียบลักษณะการทำงานของผู้นำแบบต่างๆ.....	27
เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับอัตตาริปไตย.....	28